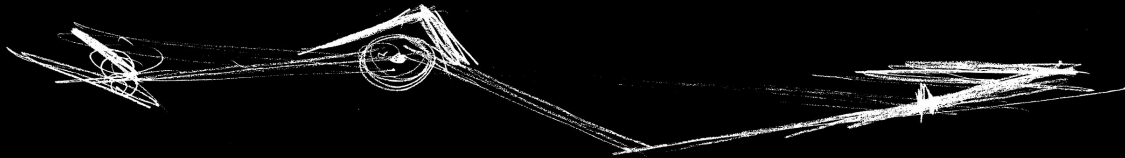

Μουσειακή Διαδρομή στο Γεώτοπο Πικερμίου

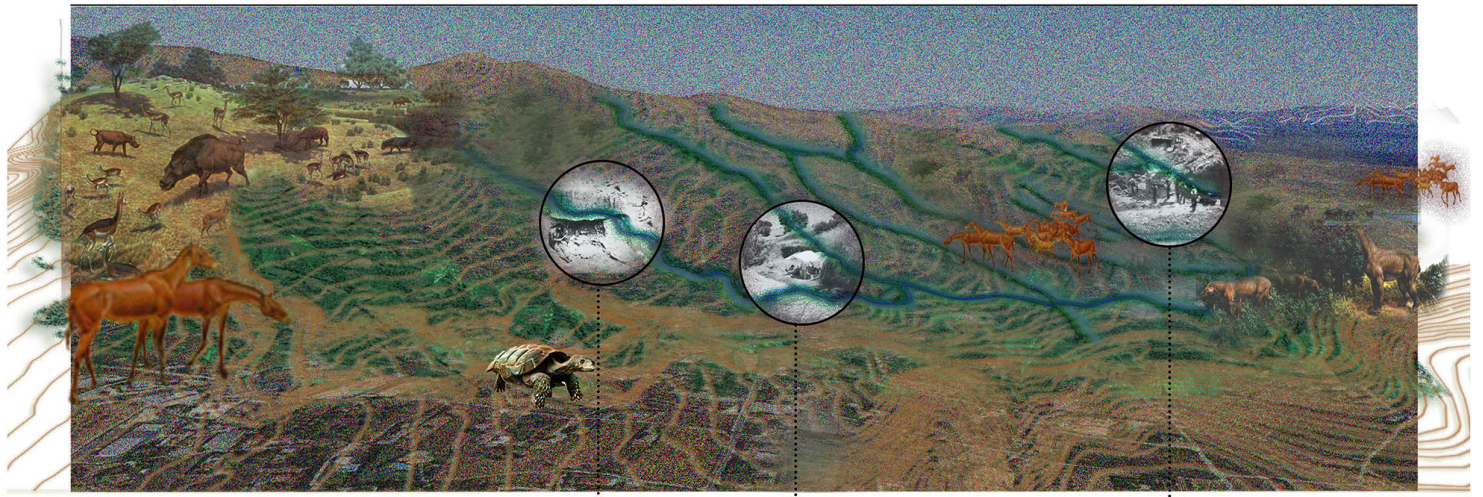
Μουσειακή Διαδρομή στον Γεώτοπο Πικερμίου

Νίκος Γκανιάτσας - 11/02/2024

Διπλωματική Εργασία

Όνομα Φοιτητή: Νίκος Γκανιάτσας
Όνομα Επιβλέποντα: Π. Δραγώνας
Πανεπιστήμιο Πατρών
Ημερομηνία Παρουσίασης: 18/10/2022

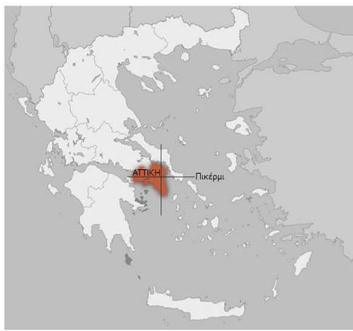
Η πρόταση αφορά τη δημιουργία ενός δικτύου αρχιτεκτονικών παρεμβάσεων και τοπικών διαμορφώσεων, για την ανάδειξη του Πικερμικού τοπίου ως γεώτοπου της παγκόσμιας κληρονομιάς και μνημείου UNESCO, αντιπροσωπευτικού μάρτυρα της Ανώτερης Μειόκαινης Περιόδου, 7 εκατομμύρια χρόνια πριν. Η πρόταση περιλαμβάνει κατασκευές για την προστασία και προβολή των τόπων παλαιοντολογικών ανασκαφών, τη φιλοξενία ειδικών ερευνητών, την ενημέρωση του κοινού, καθώς και τη δημιουργία διαδρομών που θα συνδέουν τα πολιτιστικά στοιχεία της περιοχής από τους πρόποδες του Πεντελικού όρους μέχρι το μεγάλο ρέμα της Ραφήνας.

PV3 (ιστορική θέση)

PV3 (Κοιλάδα πικερμίου)

Κισδάρι - Χωματερή

Το Πικέρμι ως ο “Παρθενώνας” της Παλαιοντολογίας

Η Αττική φιλοξενεί στο Πικέρμι μια από τις σπουδαιότερες θέσεις ανασκαφών της Μειόκαινης γεωλογικής εποχής. Τα ευρήματα του Πικερμίου μελετώνται στα μεγαλύτερα μουσεία της Ευρώπης (Λονδίνο, Μόναχο, Βερολίνο, Βιέννη) και εντοπίζονται σε όλα σχεδόν τα μουσεία φυσικής ιστορίας παγκοσμίως και σε άγνωστο αριθμό ιδιωτικών συλλογών. Στην Ελλάδα, μέρος των ευρημάτων φυλάσσονται στο μουσείο του Πανεπιστημίου Αθηνών και σε τοπική συλλογή του Δήμου Ραφήνας-Πικερμίου.

Χάρτης Kaupert / Curtius

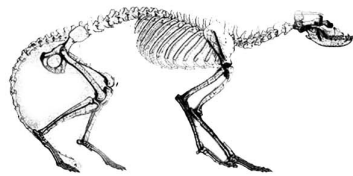

Ανασκαφή Abel 1911
στις όχθες του ρέματος Βαλανάρη

Η κοιλάδα του Πικερμίου με τα ρέματα
στο χάρτη Kaupert / Curtius 1865

Μεσοπίθηκος Πεντέλης
(Mesopithecus Pentelici)

Λετιθήριο
(Letitherium Robustum)

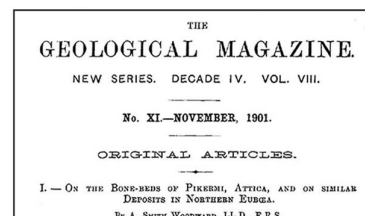
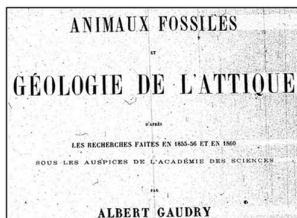

Ελλαδοθήριο
(Helladotherium)

Ιππάριο
(Hipparium Cracille)

Οι σημαντικότερες δημοσιεύσεις
της Πικερμικής Πανίδας

Αναπαράσταση της κοιλάδας του Πικερμίου στην Ανώτερη Μειόκαινο Περίοδο (7 εκατομμύρια χρόνια πριν)

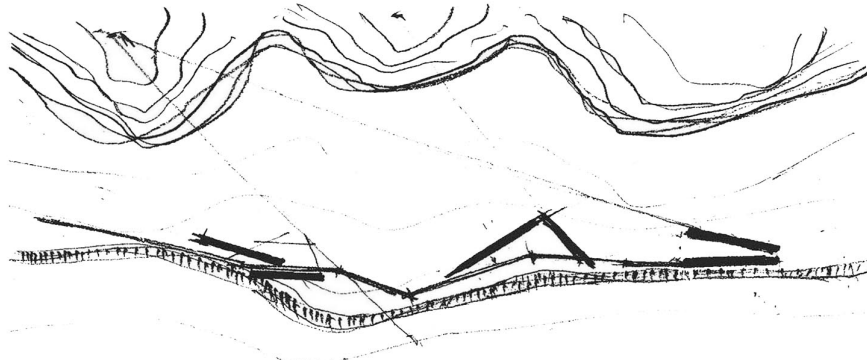
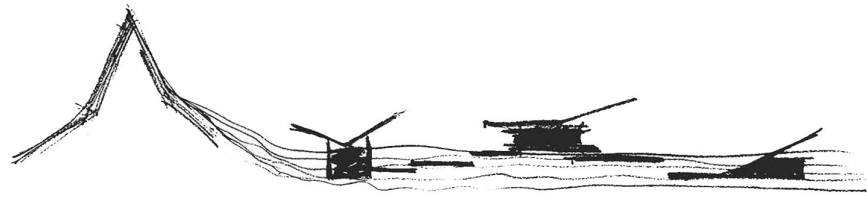
Κεντρική ιδέα της Αρχιτεκτονικής Πρότασης

Ερμηνεύοντας το Πικερμικό τοπίο ως αποτέλεσμα φυσικών διεργασιών Διάβρωσης και απόθεσης ιζημάτων που σχημάτισαν την κοιλάδα, η πρόταση επιχειρεί:

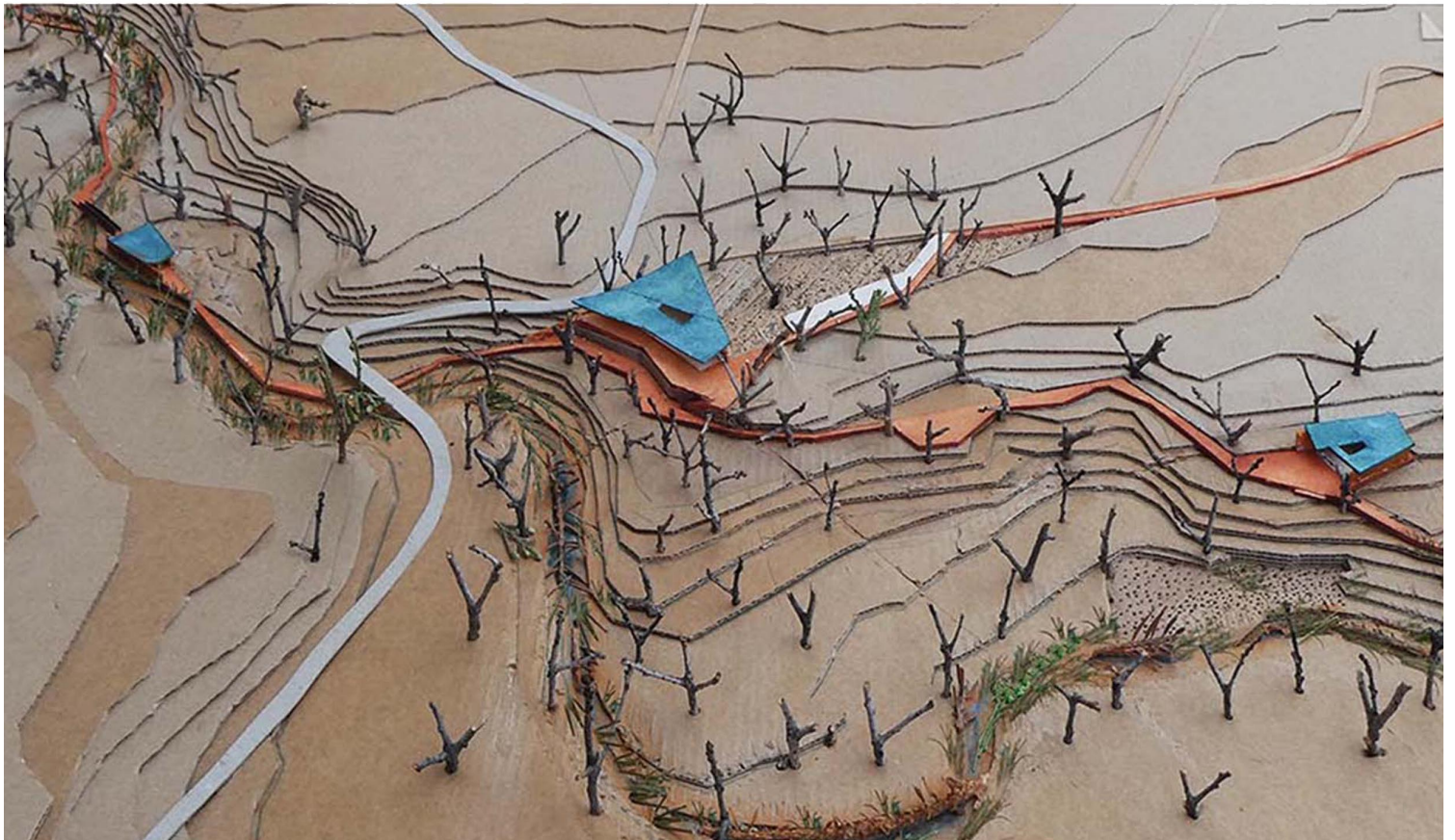
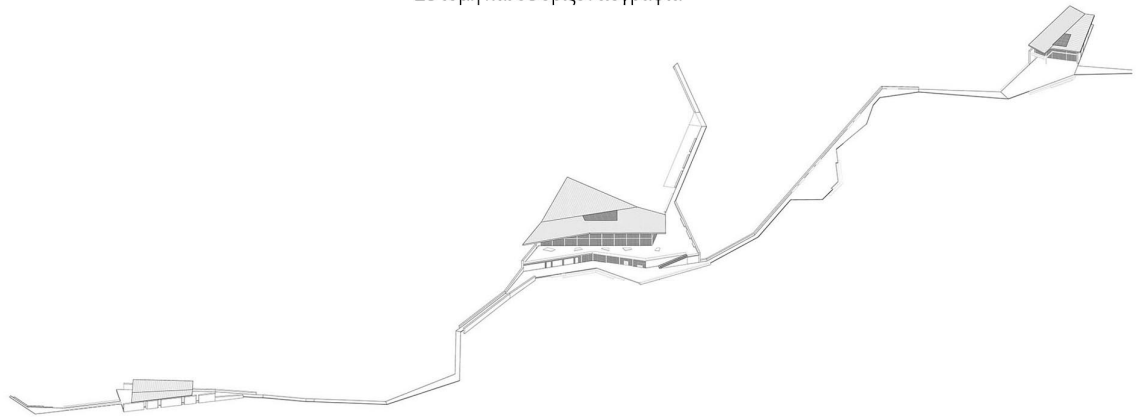
α) Σε τομή, για να αποδώσει τα στρώματα ιζηματογένεσης μέσα από την κατά τόπους διαφορετική στάθμη της διαδρομής, και

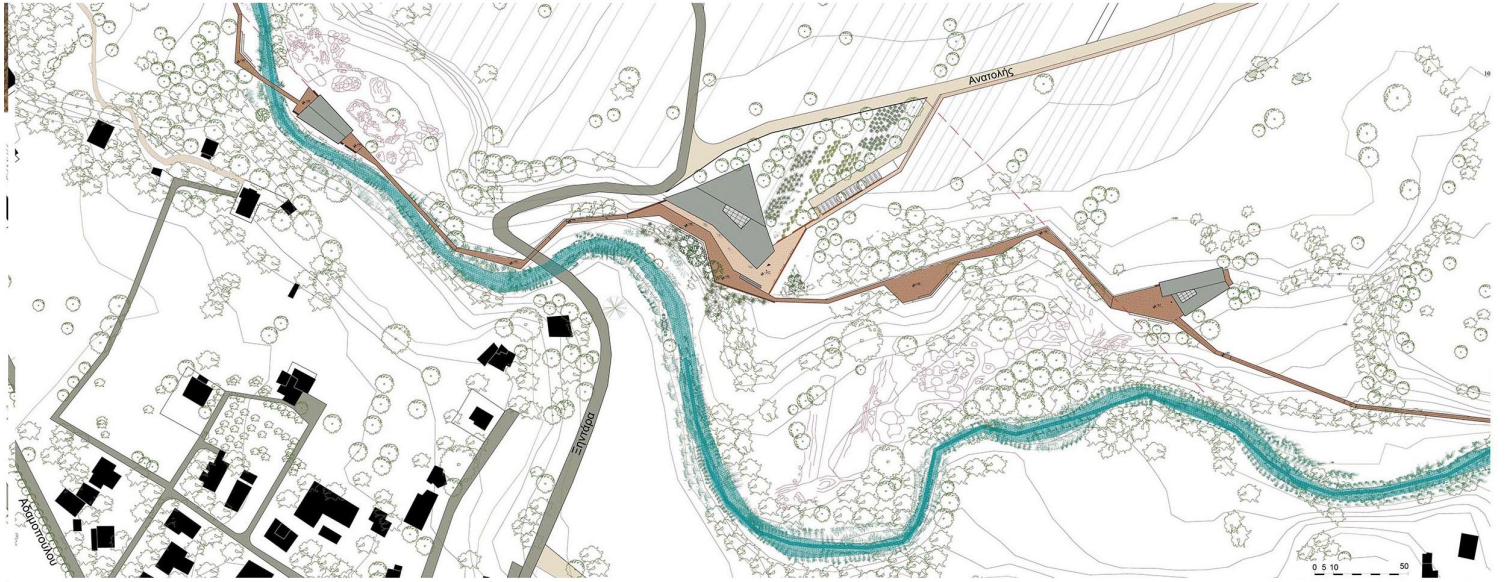
β) Σε οριζοντιογραφία, για να αποδώσει τη μετάπτωση των υψομετρικών από το Πεντελικό μέχρι τη γραμμή της Διαδρομής πριν το ρέμα.

Με αυτό τον τρόπο, η αρχική πρόθεση δημιουργίας μουσειακής διαδρομής μορφοποιείται ως ΕΠΙΤΟΠΙΟ ΜΟΥΣΕΙΟ, που προσαρμόζεται στον τόπο μέσα από τη δημιουργία μιας διαδρομής που παρακολουθεί το ρέμα Βαλανάρη, ως κατ' εξοχήν φορέα διάβρωσης και αποκάλυψης ευρημάτων, και αρθρώνεται σε 3 τμήματα:

Η Αρθρωση του Μουσείου σε μια Διαδρομή
Σε τομή και σε οριζοντιογραφία

1_Υπαίθρια Έκθεση στη Θέση Ιστορικών Ανασκαφών

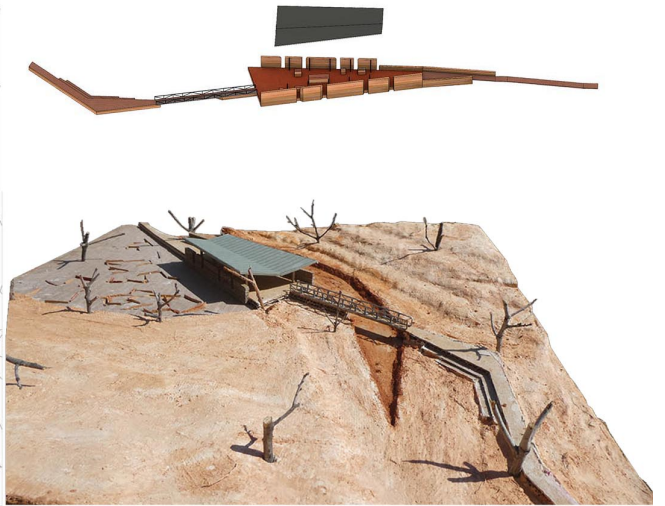
Στην 1η θέση Επέμβασης, στον τόπο των Ιστορικών Ανασκαφών, προτείνεται η δημιουργία Υπαίθριου Εκθεσιακού Χώρου που θα φιλοξενεί ομοιώματα ευρημάτων που βρίσκονται σε Μουσεία του εξωτερικού.

Το κτίριο της έκθεσης έχει τη μορφή πυκνωτή, με τις δύο παρειές να πλαισιώνουν και να διευθετούν τη διαδρομή χωρίς να τη διακόπτουν.

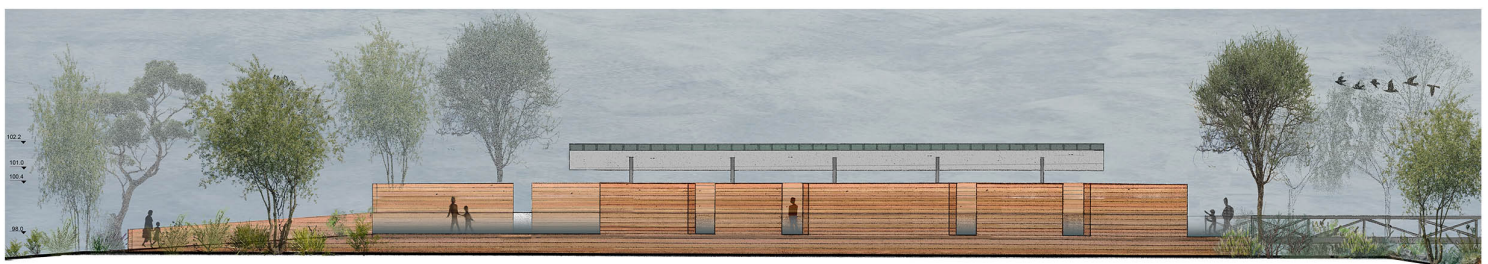
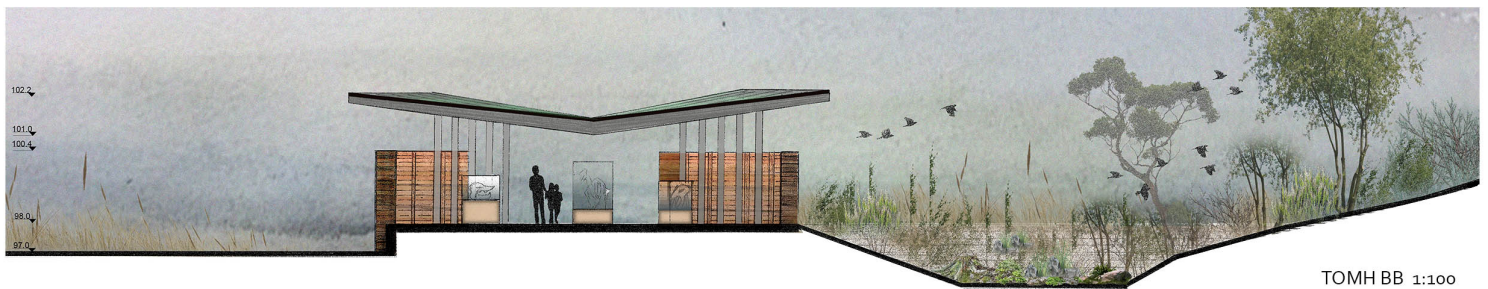
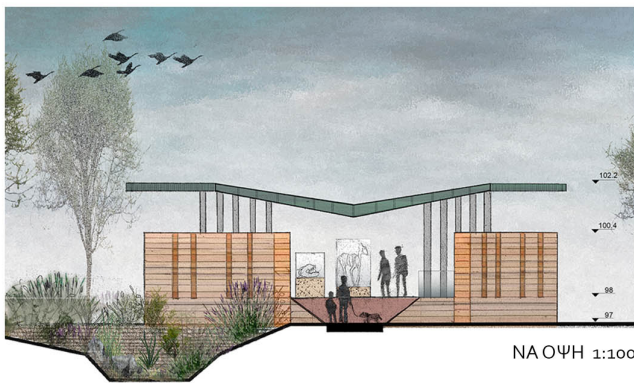
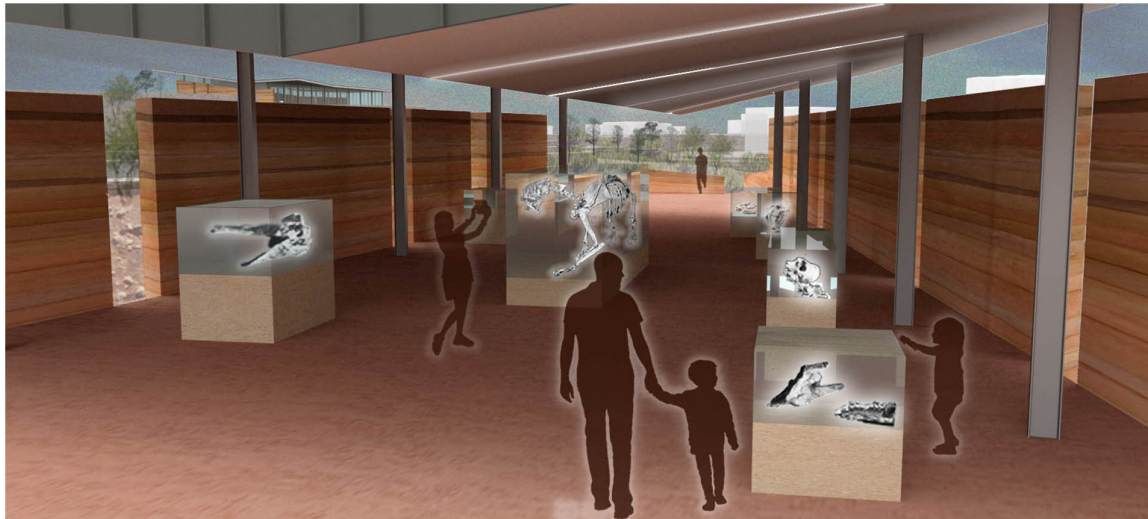
TOMH AA 1:100

ΝΔ ΟΨΗ 1:100

TOMH ΓΓ 1:100

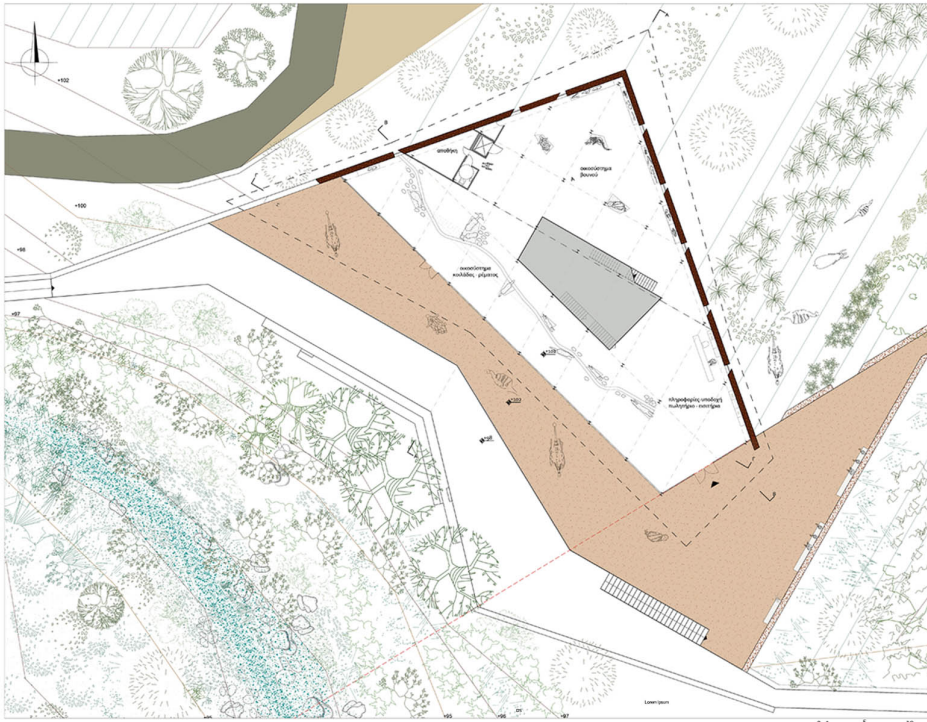

2 _Μουσείο στο Υψηλό Πλάτωμα

Στη 2η θέση επέμβασης προτείνεται, σε ένα πλάτωμα στο ψηλότερο σημείο της διαδρομής, η Οργάνωση του Μουσειακού Χώρου σε 3 Εκθεσιακές Ενότητες, που αντιστοιχούν στα Πικερμικά οικοσυστήματα της Ανώτερης Μειόκαινης Γεωλογικής Περιόδου: Δάσος, Κοιλάδα και Ρέμα.

Το κτίριο του μουσείου έχει τη μορφή μιας ορθής γωνίας, που διαμεσολαβεί μεταξύ της έντονης παρουσίας του Πεντελικού και της γειτνίασης με το ρέμα.

Η κυρτή πλευρά παραπέμπει στον γωνιώδη σχηματισμό του Πεντελικού, ενώ η κοίλη πλευρά της γωνίας απευθύνεται στο ρέμα και τη διαδρομή. Η κυρτή πλευρά προβλέπεται σκληρή, με μικρά ανοίγματα που προσφέρουν φευγαλέες θέες του Πεντελικού, ενώ η κοίλη πλευρά κλείνει με υαλοστάσια που ενοποιούν τον εσωτερικό χώρο του μουσείου με τη διαδρομή και το ρέμα του Βαλανάρη.

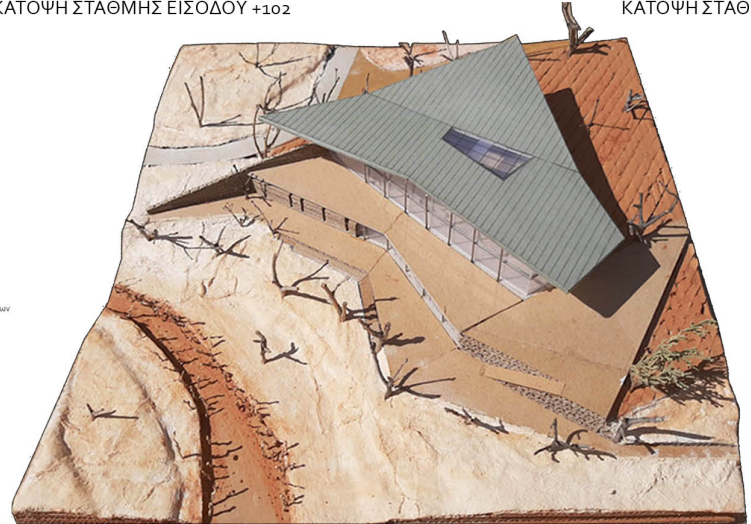
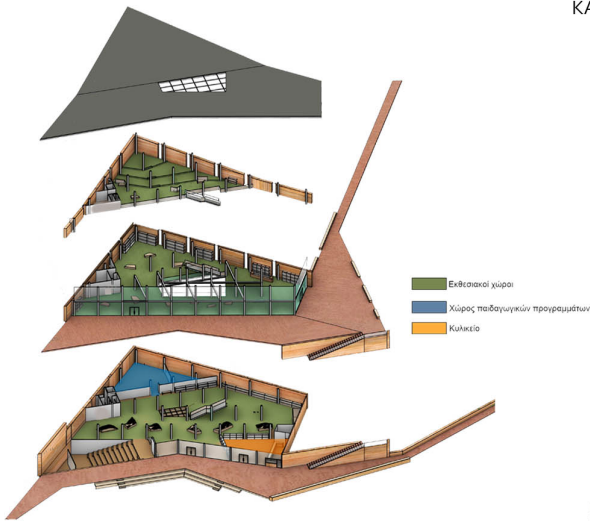
ΚΑΤΟΨΗ ΣΤΑΘΜΗΣ ΕΙΣΟΔΟΥ +102

ΚΑΤΟΨΗ ΣΤΑΘΜΗΣ ΠΑΤΑΡΙΟΥ +106

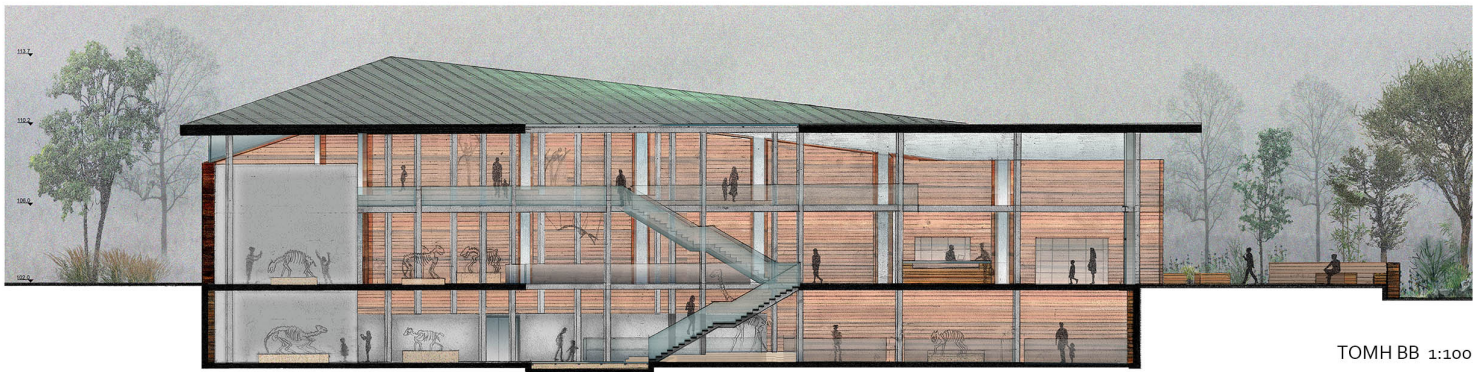

ΚΑΤΟΨΗ ΣΤΑΘΜΗΣ +98

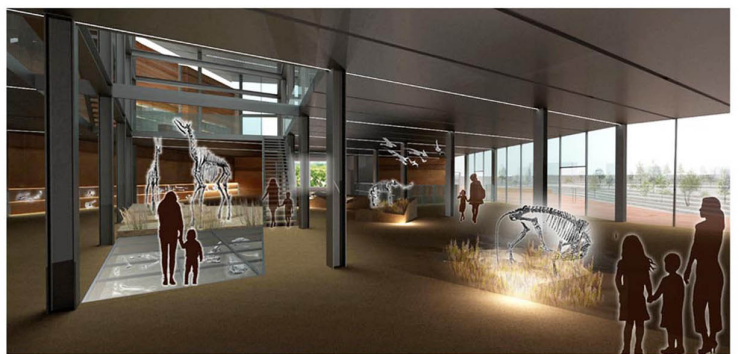
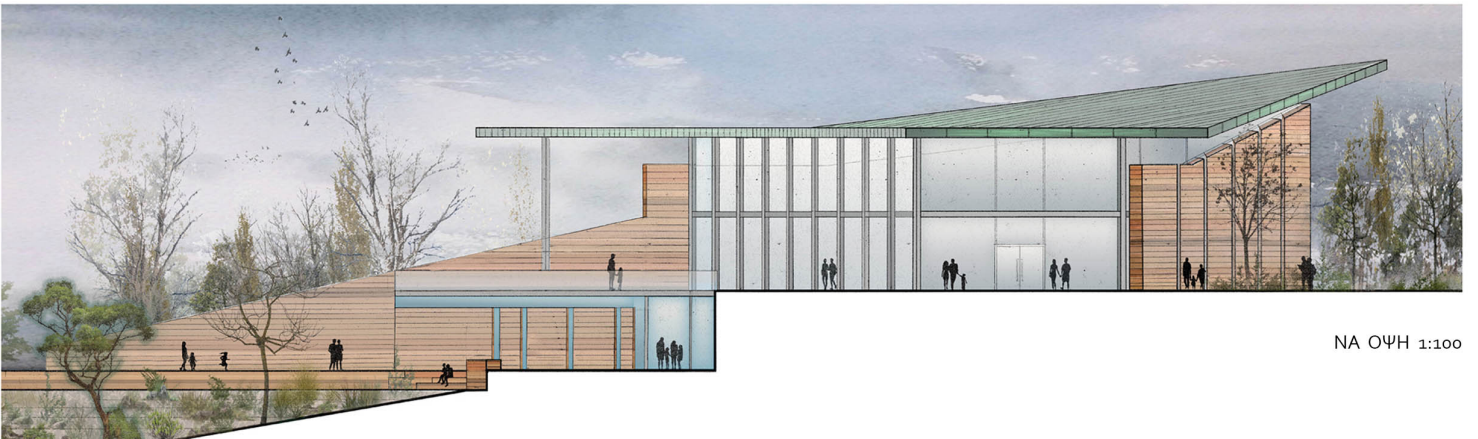
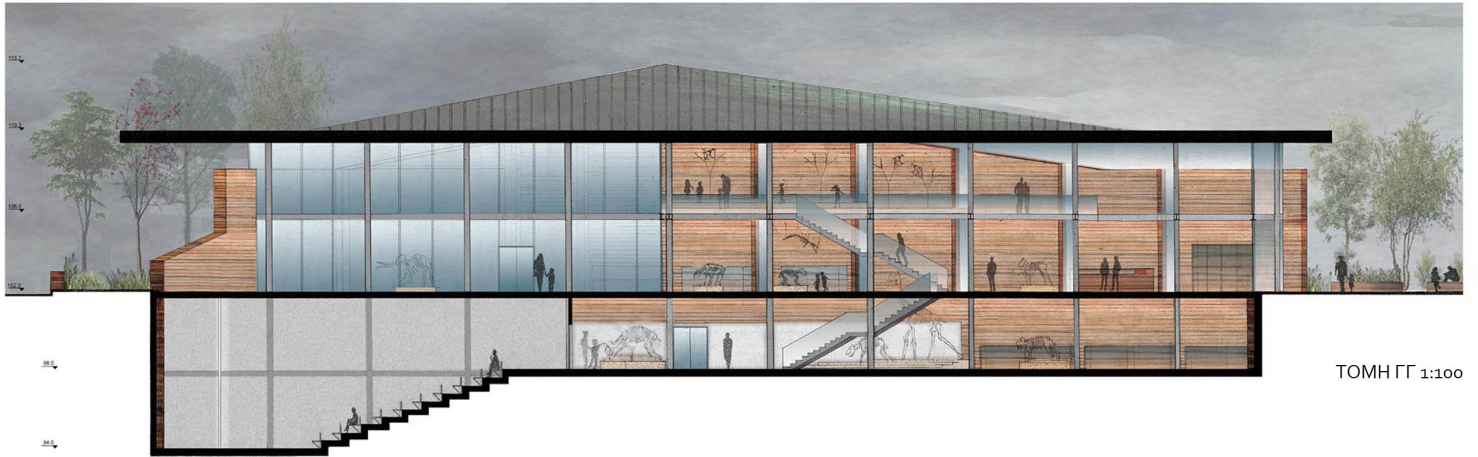

TOMH AA 1:100

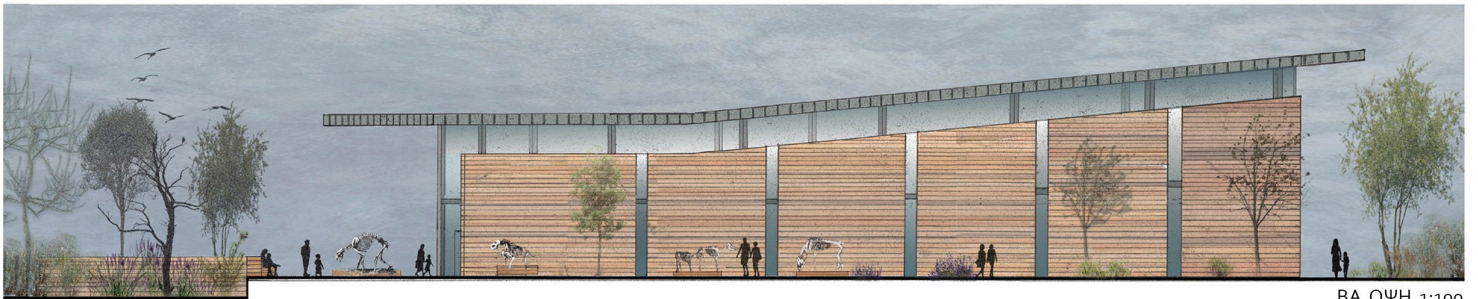
TOMH BB 1:100

ΝΔ ΟΥΗ 1:100

ΒΑ ΟΥΗ 1:100

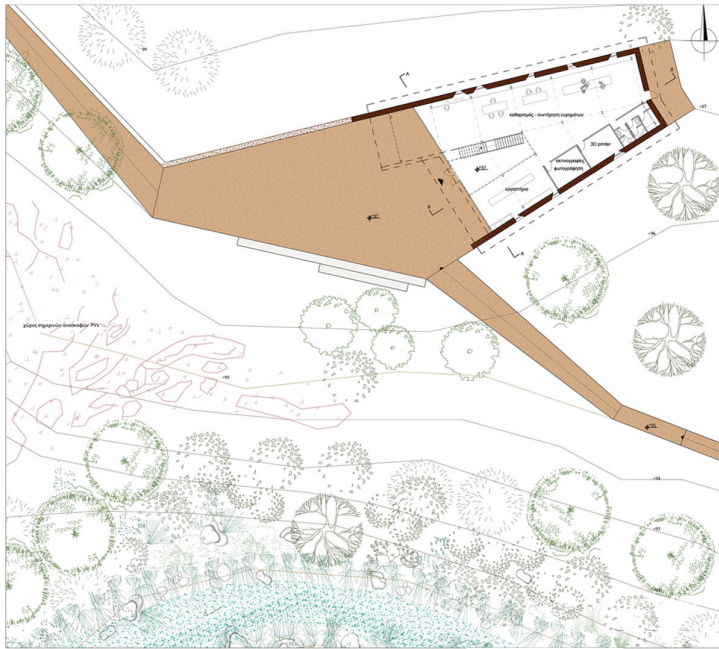

3_Ερευνητικό Κέντρο Ανασκαφών

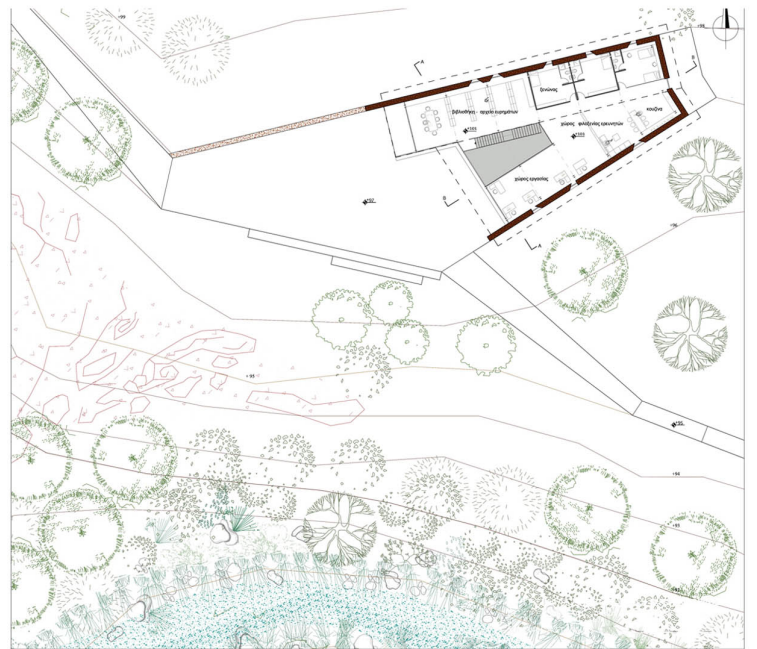
Στην 3η θέση επέμβασης, προτείνεται η δημιουργία ενός Τοπικού θεματικού Ερευνητικού Κέντρου κοντά στο ρέμα, ώστε να εξυπηρετήσει τις τρέχουσες ανασκαφές. Το Ερευνητικό κέντρο θα περιλαμβάνει Ειδικά Τεχνικά Εργαστήρια τεκμηρίωσης και αποκατάστασης των ευρημάτων στο Ισόγειο και χώρους μελέτης και διαμονής προσκεκλημένων ερευνητών. Το πλάτωμα εισόδου θα αποτελέσει τον χώρο εναπόθεσης και καθαρισμού/έκπλυσης των ευρημάτων.

Το κτίριο έχει τη μορφή χοάνης, ώστε να δηλώνει την υποδοχή των ευρημάτων στο ισόγειο και να κατοπτρεύει την περιοχή ανασκαφών από τον χώρο μελετών στον όροφο.

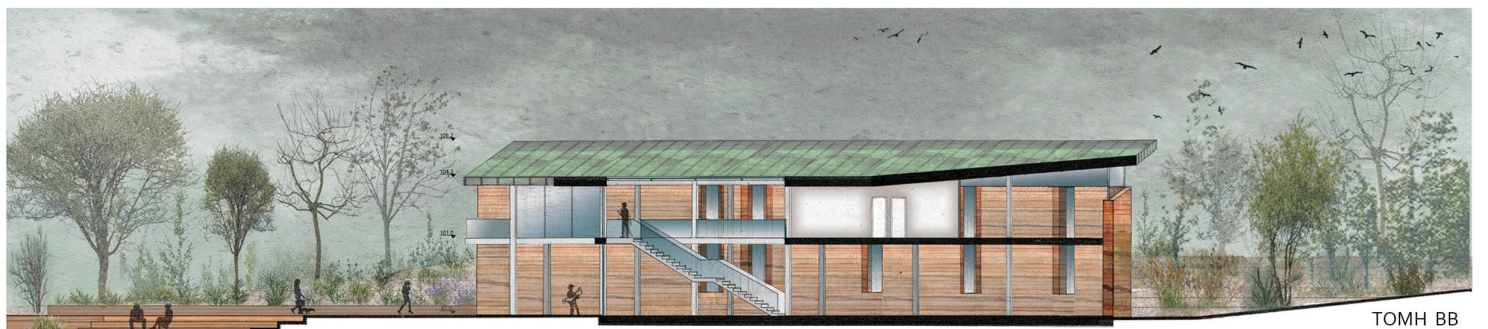
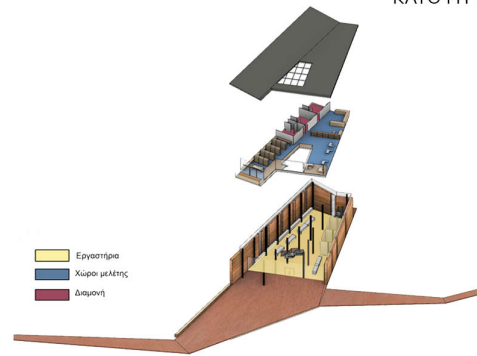

ΚΑΤΟΨΗ ΣΤΑΘΜΗΣ +97

ΚΑΤΟΨΗ Β' ΣΤΑΘΜΗΣ +101

TOMH BB

ΒΔ ΟΨΗ

ΝΔ ΟΨΗ

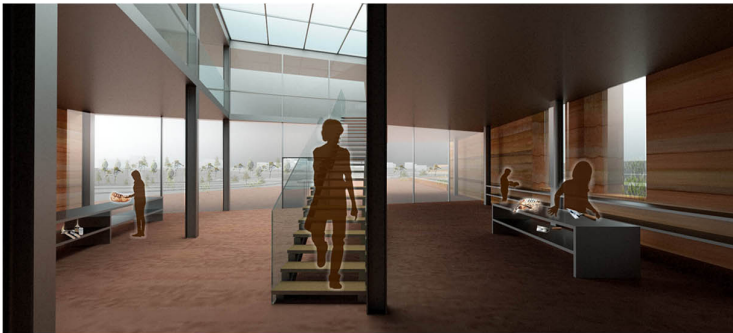
ΤΟΜΗ ΑΑ

ΝΑ ΟΨΗ

ВА ОФН

Ύφος των Κατασκευών στο Πικερμικό Τοπίο

Το κυρίαρχο υλικό κατασκευής των τριών κτιρίων που προτείνονται ως «πυκνώματα» της διαδρομής στο τοπίο, καθώς και των τοπιακών διαμορφώσεων ορίων και περιοχών κατά μήκος της διαδρομής, είναι η συμπίεσμένη γη (rammed earth). Η επιλογή αυτή αντανακλά τις τοπιακές και αρχιτεκτονικές διαμορφώσεις, ως περισυλλογή και αναδιαμόρφωση του υφιστάμενου αργιλικού στρώματος της Πικερμικής κοιλάδας, προσδίδοντας έναν γαιώδη χαρακτήρα σε όλη την πρόταση, κατάλληλο να αναδείξει τις τοπικές άυλες και υλικές αξίες της Πικερμικής Κοιλάδας, από τη Μειόκαινο γεωλογική περίοδο μέχρι σήμερα.

In situ Paleontological Museum Trail at the Pikermi Geopark:

A 're-collection' of the earth from before the Anthropocene

This Architectural/Landscape proposal consists of a network of architectural and landscape interventions at Pikermian Valley, known the 'Parthenon' of Paleontology, in Attica Greece, towards the enhancement of the Pikermian landscape, as the most representative witness of the upper Miocene geologic 7 million years ago.

The proposal encompasses 3 buildings and landscape interventions embedded in the land along a local paleontological trail.

_The first building intervention is a elongated shed by the banks of the Valanaris gully, where original findings and historic excavations took place during the 19th century, now scattered in museums all over the world. The shed will stand as an in-situ open-air museum hosting effigies of the original findings.

_The second building intervention is a paleontological museum and education center, situated at the highest point of the trail overlooking the gully and constituting the main hub of the trail.

_The third building intervention provides a local research center to accommodate ongoing excavations by the banks of the gully.

_Landscaping interventions along the trail are aimed at enhancing its continuity in its relation to the gully and the surrounding valley.

The Pikermian trail aims to the protection, interpretation and presentation of the historic paleontological excavation sites, the provision of a museum to foster public awareness and education, and a local research center to accommodate in situ research and accommodation for the international community of Pikermian Paleontologist.

The Pikermian trail runs through the valley of Pentelicon and forms part of an extended trekking and mountain bike path, connecting Pentelicon mountain to the port of Rafina by following the course flow of water along Valanaris gully, the major gully pervading the valley and the territory.

MAPPING of the area revealed the identity of the valley, its present physiognomy in relation with its image 5 million years before the Anthropocene, and the ever active natural forces that shaped the valley and created the ecosystem of the Pikermian fauna and flora.

CONCEPT FORMATION follows the mapping and attempts to interpret and 'unearth' the natural forces underlying the formation and diachronic development of the main gully through millions of years, ending up to the contemporary landscape of vineyards.

ARCHITECTURAL AND LANDSCAPE DESIGN

The network of Architectural and Landscape interventions aims to manifest the interpretation of the territory and the localities through local cuts and placements that follow the course of the gully and their integration to

surrounding landscape that has been formatted thereby by it. In plan, the proposal expresses the cascading contour line, constituting an artificial line among the natural ones. In section, it reveals the layering of the landscape, as created by sedimentation of the gully in the geological timeline.

The proposal is articulated in three hubs along the trail.

The EXHIBITION SHED, in the form of a condenser by locally flanking the trail, sheltering the exhibits and indicating the trail course.

The MUSEUM-EDUCATIONAL CENTER, in the form of a strong orthogonal angle, marks a local plateau mediating between the mountain contours cascading down the valley and the final line of the gully, creating thus a reference plateau in the valley between the mountain and the gully and providing an enclosure for educational activities with vantage points of view to the surrounding landscape of the Pikermian valley.

The IN SITU PALEONTOLOGICAL RESEARCH LABORATORY, in the form of a funnel, marks the end of interventions and the opening to the current exaction sites. It is situated by the bank of the gully to facilitate ongoing excavations and research.

Buildings and landscape interventions, in their articulation and tactility, emerge as manipulation of the local land built up from local clay and earth and formed into rammed earth walls to retain the land, form buildings, provide landscape formations in a revived land of vineyards and olive groves. The common texture of all constructions emanates the sensation of a re-collection, In Heidegger's terms, of the surrounding landscape towards its development with architectural interventions as contemporary cultural sediment to an ongoing natural process of millions of years.